

İNTERNET ALAN ADLARINA DAİR ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM SÜREÇLERİNDE KÖTÜ NİYET KRİTERİ: TÜRK HUKUKU VE ICANN SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

The Bad Faith Criterion in Alternative Dispute Resolution Processes Regarding Internet Domain Names: A Comparison of Turkish Law and ICANN Systems

Sena KONTOĞLU TAŞTAN*

Özet

Dijital dünyanın temel taşlarından bir olan alan adları, küresel internet ekosisteminde kritik öneme sahip tanımlayıcılar olarak işlev görmektedir. Alan adlarının çoğalması, kaçınılmaz olarak bunları tahsis ettirenler ile hak sahibi üçüncü kişiler arasında uyuşmazlıklara yol açmıştır. Alan adını tahsis ettiren son kullanıcılar ile alan adına ilişkin hak iddiasında bulunan üçüncü kişiler arasındaki uyuşmazlıkların etkin çözümü için çeşitli alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri geliştirilmiştir. Bu çalışmada Türk Hukukunda öngörülen çözüm yöntemi, ICANN sistemiyle karşılaştırılarak incelenmektedir. Bu kapsamda iki sistemin uyuşmazlık çözümünde öngördüğü kriterler ortaya konulmuş ve kötü niyet kriteri üzerine yoğunlaşmıştır. ICANN uygulamasında kötü niyet, alan adının hem tescili hem de kullanımı esnasında kümülatif olarak aranırken, Türk Hukukunda bunlardan birinin varlığı yeterlidir. ICANN'ın kümülatif kötü niyet şartı ile Türk Hukukundaki daha esnek yaklaşım arasındaki bu fark alan adı uyuşmazlıklarının çözümü çevresindeki temel bir ikilemi vurgulamaktadır. Bu farklılığın sonuçları usule ilişkin farklıların ötesinde geçmekte ve marka haklarının korunması ile alan adı tahsislerinin temelini oluşturan *ilk gelen ilk alır* ilkesinin korunması arasındaki hassas dengeyi etkilemektedir.

Anahtar kelimeler: Alan adları, alternatif uyuşmazlık çözümü, ICANN, UDRP, TRABİS, kötü niyet.

Abstract

Domain names, functioning as the cornerstone of the digital landscape, serve as vital identifiers in the global internet ecosystem. The proliferation of domain names has inevitably led to disputes, often between registrants and third parties asserting pre-existing rights. Various alternative dispute resolution methods have emerged to effectively address conflicts between domain name registrants and third parties asserting rights to these names. This study presents a comparative analysis of the dispute resolution frameworks under Turkish Law and the system established by ICANN. Particular attention is given to the criteria utilized by both systems, with an emphasis on the “bad faith” criterion. Notably, ICANN requires the demonstration of bad faith both at the time of registration and during the use of the domain name, whereas Turkish Law considers the presence of bad faith in either phase sufficient. This nuanced difference between ICANN’s dual-phase bad faith requirement and the more lenient approach under Turkish law highlights a

➤ *Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.*

➤ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 28.08.2024*

➤ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 08.01.2025*

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Anabilim Dalı, sena.kontoglu@asbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4144-0649>

fundamental tension in the domain name dispute resolution landscape. The implications of this difference extend beyond procedural variance, and touch upon the delicate balance between protecting trademark rights and upholding the first-come, first-served principle that underpins domain name registrations.

Keywords: Domain names, alternative dispute resolution, ICANN, UDRP, TRABİS, bad faith.

GİRİŞ

Alan adları, internet alan adları sisteminin (*domain name system, DNS*) en önemli parçalarından birini oluşturur. Bunlar, bir internet sitesinin çevrimiçi adresini belirten, IP (*internet protocol*) numaralarına tekabül eden ve hatırlanması kolay alfabetik tanımlayıcılardır.¹ Jenerik (*generic top-level domain names*) ve ülke kodlu (*country code top-level domain names*) olarak ikiye ayrılan alan adları, sırasıyla İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu (“ICANN”) ve ilgili ülke tarafından belirlenen kurumlar aracılığıyla yönetilmektedir.² Türkiye’de *.tr* ülke kodlu alan adları, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“BTK”) nezdinde kurulan *.tr* ağ bilgi sistemi (“TRABİS”) tarafından yönetilmektedir. Bu kurumlar, ilgili kategori internet alan adı sistemi ile veritabanlarını işletmekte ve alan adı başvuru işlemlerini gerçekleştirmektedir.³

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla alan adı kullanım ve işlemleri de artmıştır. Nitekim kaydedilmiş alan adı sayısı 2020 yılının sonunda 201.6 milyon iken bu sayı 2024 yılının Mart ayında 628 milyona ulaşmıştır.⁴ Bu artışlarla birlikte alan adlarıyla ilgili uyuşmazlıklarda da artış gözlemlenmiştir. Önde gelen alan adı uyuşmazlık çözüm hizmet sağlayıcılarından biri olan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü

¹ Torsten Bettinger ve Allegra Waddell (eds), *Domain Name Law and Practice: An International Handbook* (2. Baskı, Oxford University Press 2015) 4–5; Sefer Oğuz, *İnternet Alan Adı (Domain Name) Haklarının Korunması* (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2014) 47; EM Weitzenboeck, ‘Hybrid Net: The Regulatory Framework of ICANN and the DNS’ (2014) 22 *International Journal of Law and Information Technology* 49, 54; Cahit Suluk, Rauf Karasu ve Temel Nal, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (7. Baskı, Seçkin 2023) 439; Nurullah Bal, ‘İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi’ (2013) 17 *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 315, 318.

Alan adlarının hukuki niteliğine ilişkin görüşler için bkz. Sefer Oğuz, ‘İnternet Alan Adı Hakkının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi’ (2021) 9 *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13; Şerafettin Ekici, ‘Öğretideki Temel Görüşler ve Türk Pozitif Hukuku Kapsamında İnternet Alan Adlarının (Domain Names) ve Alan Adları Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği’ (2023) XIII *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 409; Hayrunnisa Özdemir, ‘Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması’ (2008) 57 *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 561.

² İnternet alan adlarının yönetişimine ilişkin detaylı bilgi için bkz. Bettinger ve Waddell (n 2); Mehmet Bedii Kaya, *İnternet Hukuku* (2. Baskı, On İki Levha Yayınları 2021); Oğuz, *İnternet Alan Adı (Domain Name) Haklarının Korunması* (n 2); Tamer Soysal, *İnternet Alan Adları Hukuku (Domain Name Law)* (Birinci baskı, Adalet Yayınevi 2014); Weitzenboeck (n 2); Ekici (n 2).

³ İnternet Alan Adları Yönetmeliği Madde 3/1/n

⁴ Matt Moran, ‘Domain Name Statistics: How Many Domains Are There?’ (*colorlib*, 14 March 2024).

(“WIPO”) istatistiklerine göre; 2023 yılı sonundaki alan adı uyuşmazlık başvuruları 2020 yılına göre %68 artış göstermiştir.⁵ Bu uyuşmazlıkların temelinde alan adlarının ticari kullanımından kaynaklı hak dengeleri yer almaktadır.

İnternetteki faaliyetlerde ticari amacın belirginleşmesi, marka veya ticarete kullanılan diğer tanıtıcı işaretlere dair alan adlarının maddi değerini ortaya çıkarmıştır.⁶ Öyle ki bu değerden faydalanmak isteyenler de alan adlarını tescil ettirmeye başlamıştır. Kişiler, başkalarına ait marka veya ticarete kullanılan tanıtıcı işaretleri satmak; satış amacı olmaksızın alan adının kullanımını engellemek veya ticari rakipler lehine durum yaratmak gibi amaçlarla maddi değeri bulunabilecek alan adlarını kaydettirebilmektedir. Bu yeni haksız fiil türü literatürde *cybersquatting* olarak adlandırılmıştır.⁷ Bu fiilin mümkün olabilmesinin temel sebeplerinden biri alan adları için “ilk gelen ilk alır” prensibinin uygulanmasıdır.⁸ Bu sorunun altında esasen “ilk gelen ilk alır” prensibinin uygulanması esnasında marka haklarının da gözetilebilmesi güçlüğüne ifade eden “marka ikilemi” (*trademark dilemma*) yatmaktadır.⁹

Marka ikilemi, alan adını tahsis ettirenlerin ve marka sahiplerinin menfaatlerinin korunması arasındaki ikilemi ifade etmek için kullanılmaktadır. Doktrinde bu ikilemin; marka sahiplerinin alan adı ile karıştırılacak derecede benzer bir markaya sahip olması, alan adını tahsis ettirenlerin meşru menfaatlerinin bulunmaması veya alan adını kötü niyetli olarak kullanmalarından kaynaklandığı ifade edilmektedir.¹⁰ Kuram, etkili bir ticari pazarın çevrimiçi ortamda gelişebilmesi için işletme sahiplerinin markalarının yeterince korunacağına dair güven duymaları gerekliliğine dayanmaktadır.¹¹ Bu ikilemin yarattığı sorunların giderilmesi için alan adlarına ilişkin etkili alternatif uyuşmazlık çözüm usulleri geliştirilmiştir.¹²

⁵ ‘Record Number of Domain Name Cases Filed with WIPO in 2023’ (*WIPO*) <<https://www.wipo.int/amc/en/domains/caseload.html#:~:text=Trademark%20owners%20from%20around%20the,France%2C%20and%20the%20United%20Kingdom.>> accessed 23 April 2024.

⁶ Mehmet Bedii Kaya, ‘İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırması’ (2021) 27 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 1462, 1464.

⁷ Oğuz, ‘İnternet Alan Adı Hakkının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi’ (n 2) 307; Kaya (n 7) 1464.

⁸ Merve Ayşegül Kulular İbrahim, ‘Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması: Türkiye, ABD ve Avustralya Örnekleri’ (2019) 1 Bilişim Hukuku Dergisi 85, 109.

⁹ Derrick L Cogburn, Theodore Andrew Ochieng ve Haiman M Wong, ‘Towards an Understanding of Global “Private Ordering” in ICANN: Text Mining 23 Years of Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy (UDRP) Decisions’ [2023] Journal of Cyber Policy 1, 187.

¹⁰ Pavel Loutocký, ‘Are We Getting Good Decisions by Top - Level Domain Name Dispute Resolution Providers?’ (2015) 9 Masaryk University Journal of Law and Technology 111, 113.

¹¹ ICANN, ‘Management of Internet Names and Addresses’ <<https://www.icann.org/resources/unt-hemed-pages/white-paper-2012-02-25-en>> accessed 25 April 2024.

¹² Bettinger ve Waddell (n 2) 1338.

Ticarette kullanılan tanıtıcı işaretler üzerindeki hak sahipleri ve *ilk gelen ilk alır* ilkesinin uygulanması sonucunda alan adını tahsis ettirenler arasındaki uyumsuzlukların çözüme kavuşturulması için uluslararası ve ulusal boyutta gelişmeler gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda uluslararası alanda jenerik alan adlarına ilişkin Alan Adı Uyuşmazlıklarının Yeknesak Çözüm Politikası (*Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy*-“UDRP”) uygulanmaktadır. Benzer şekilde Türk Hukukunda .tr ülke kodlu alan adlarına ilişkin alternatif uyumsuzluk çözümü olarak öngörülen Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları (“UÇHS”) aracılığıyla sunulan uyumsuzluk çözüm sistemleri formüle edilmiştir. ICANN ile Türk Hukukundaki sistemler, başvuru ve değerlendirme aşamalarında birçok benzerlik barındırmaktadır.

Çalışmada, UDRP ve Türk Hukukundaki alternatif uyumsuzluk çözüm sistemlerinde başvuru değerlendirme kriterleri incelenmekte ve iki sistem, özellikle kötü niyet kriteri üzerinden karşılaştırılmaktadır. İki sistem arasında kötü niyet kriteri açısından temel fark, UDRP’de, alan adının hem tahsisi hem kullanımı sırasında kötü niyet şartı aranırken Türk Hukukunda alan adının tahsisi ya da kullanımı esnasında kötü niyet varlığının bulunmasının yeterli olmasıdır. Türk Hukukundaki şartların kümülatif olmaması, sistemin *ilk gelen ilk alır* prensibiyle uygunluğu problemine eğilmeyi gerektirmektedir. Bu kapsamda makalede öncelikle alan adı uyumsuzluk çözüm yöntemlerine başvuru şartlarına değinilmekte, ardından kötü niyet kriteri, ICANN ile Türk Hukukundaki kurallar ve uygulama üzerinden karşılaştırılarak değerlendirilmektedir.

I. ALAN ADI UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YÖNTEMLERİNE BAŞVURU ŞARTLARI

İnternet alan adlarına ilişkin uyumsuzluklarının çözümüne yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası mekanizmalar geliştirilmiştir. Başvurulabilecek yollardan biri, özellikle marka ve kişilik hakları eksenindeki alan adı uyumsuzlukları¹³ için ulusal mahkemelerdir.¹⁴ Ancak yargılamanın uzunluğu ile bilişim teknolojilerini ilgilendiren uyumsuzluklarda sıklıkla karşılaşılan yetki ve kararların icra edilebilirliği

¹³ Bu makalenin konusunu oluşturmayan ve alan adları uyumsuzluklarında daha seyrek görülen fakat önem arz eden bir diğer husus da alan adları ile ifade özgürlüğü arasındaki dengenin gözetilmesidir. Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Monika Zalnieriute, ‘Beyond the Governance Gap in International Domain Name Law: Bringing the UDRP in Line With Internationally Recognized Human Rights’ (2020) 56 Stanford Journal of International Law 79; Wolfgang Benedek, Joy Liddicoat ve Niko van Eijk, ‘Comments Relating to Freedom of Expression and Freedom of Association with Regard to New Generic Top Level Domains’ (Council of Europe 2012) <https://www.ivir.nl/publicaties/download/DG_I_2012_4_FINAL.pdf> accessed 21 April 2024; Jacqueline D Lipton ve Mary Wong, ‘Trademarks and Freedom of Expression in ICANN’s New gTLD Process’ (2012) 38 Monash University Law Review 188.

¹⁴ Bu konuda daha kapsamlı bilgi için bkz. Zeliha Karaman, *İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Birinci baskı, Seçkin 2017); Mehmet Emin Bilge, *Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi* (Yetkin Yayınları 2014).

sorunları göz önünde bulundurulduğunda bu yolun etkisiz kaldığı ileri sürülebilir. Dolayısıyla alan adını tescil ettiren son kullanıcı ile bu alan adıyla ilgili hak iddia eden kişiler arasındaki uyuşmazlıkların giderilmesi amacıyla alternatif bir çerçeve oluşturulması gereği hasıl olmuştur.¹⁵ Bu doğrultuda jenerik alan adları için UDRP ve .tr ülke kodlu alan adları için TRABİS sonrası UÇHS aracılığıyla yürütülen alternatif uyuşmazlık çözüm yolları öngörülmüştür.¹⁶

UDRP, ICANN tarafından 1999 yılında yürürlüğe konulmuş olup jenerik alan adları ile akredite eden ülke alan adları uyuşmazlıklarında 2000 yılından beri aktif olarak uygulanmaktadır.¹⁷ Türkiye’de ise 2010 yılında Ulaştırma Bakanlığı tarafından yayınlanan İnternet Alan Adları Yönetmeliği¹⁸ (“Yönetmelik”), İnternet Alan Adları Tebliği¹⁹ (“Alan Adları Tebliği”) ve İnternet Alan Adları Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği²⁰ (“Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği”) ile birlikte UÇHS aracılığıyla yürütülen alternatif bir uyuşmazlık çözüm sistemi oluşturulmuştur. İki sistemde de alan adını tahsis ettiren son kullanıcı ve alan adına ilişkin hak iddiasında bulunan üçüncü kişiler arasındaki uyuşmazlıklar çözülmektedir. Hak iddiasında bulunan üçüncü kişiler, ilgili uyuşmazlık çözüm hizmet sağlayıcısına *şikâyetçi* (“*complainant*”) olarak başvurmakta, alan adını tahsis ettiren son kullanıcı olan *şikâyet edilenden* (“*respondent*”) alan adının tarafına transferini yahut tahsisin iptalini talep edebilmektedir.²¹ Her iki sistemde de başvuru için aranan bazı şartlar öngörülmüştür.

Başvuru için Türk Hukukunda ve ICANN kurallarında üç şart öngörülmüştür. Türk Hukukuna göre bunlar; (i) uyuşmazlığa konu alan adının şikâyetçinin sahip olduğu veya ticarete kullandığı marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer veya aynı olması, (ii) şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adıyla yasal hak veya bağlantısının bulunmaması ve (iii) alan adının şikâyet edilen tarafından kötü niyetle tahsis edilmesi veya kullanılmasıdır. ICANN kurallarına göre şartlar; (i) uyuşmazlığa konu alan adının şikâyetçinin hak sahibi olduğu bir ticari marka veya hizmet markasıyla benzer veya aynı olması, (ii) şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adıyla ilgili hak veya meşru menfaatinin bulunmaması ve (iii) alan adının kötü niyetle tescil edilmiş ve kullanılıyor olmasıdır.

¹⁵ Sara D Sunderland, ‘Domain Name Speculation: Are We Playing Whac-A-Mole?’ (2010) 25 Berkeley Technology Law Journal 465, 475.

¹⁶ İnternet alan adlarına ilişkin uyuşmazlık çözüm yolları hakkında ayrıntılı inceleme için bkz. Kaya (n 7).

¹⁷ ICANN, ‘Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy’ (21 February 2024) <<https://www.icann.org/resources/pages/policy-2024-02-21-en#4f>> accessed 18 April 2024; Cogburn, Ochieng ve Wong (n 10) 187.

¹⁸ 07.11.2010 tarihli 27752 sayılı Resmî Gazete

¹⁹ 21.08.2013 tarihli 28742 sayılı Resmî Gazete

²⁰ 21.08.2013 tarihli 28742 sayılı Resmî Gazete

²¹ UDRP Madde 3-4; İnternet Alan Adları Yönetmeliği Madde 23-27.

Türk Hukuku ve ICANN kuralları kapsamında internet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıklarda başvuru şartları benzerlik içermektedir. İki sistem de üç temel şart çerçevesinde düzenlenmiştir. Sistemlerde benzer olan şart, şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adıyla yasal hak veya bağlantısının bulunmamasıdır. UDRP ile Yönetmelik arasında zuhur eden farklar ise birinci kriter olan benzerlik kriteri ve üçüncü kriter olan kötü niyetin görünümündedir. ICANN kuralları kapsamında şikâyetçinin markasının uyuşmazlığa konu alan adıyla benzer veya aynı olması gerekirken, Türk Hukukunda şikâyetçinin markası veya ticarete kullandığı tanıtıcı ticari işaretinin uyuşmazlığa konu alan adıyla benzer veya aynı olması aranmaktadır. Bir diğer fark, UDRP çerçevesinde şikâyet edilenin alan adını kötü niyetle tahsis ettirmesi ve kullanması kümülatif olarak aranırken, Yönetmelik uyarınca kötü niyetle tahsis veya kullanım şartlarından yalnızca birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Lafzen yüzeysel görünen bu husus, uygulamada önemli farklara yol açma potansiyeli taşımaktadır.

UDRP ile Yönetmelik çerçevesinde değerlendirilen kriterlerin kural olarak şikâyetçi tarafından ispatlanması gerekmektedir. Yani şikâyetçi, kendine ait olduğunu iddia ettiği işaretin şikâyete konu alan adıyla benzer olduğunu, tahsis ettirenin alan adı ile ilgili meşru bir hak veya menfaatinin olmadığını ve kötü niyetin varlığını ispatla yükümlüdür.

A. Şikâyetçinin Marka veya Tanıtıcı Ticari İşaretinin Bulunması

İnternet alan adları alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerinde değerlendirmeye alınan ilk kriter, şikâyetçinin uyuşmazlığa konu alan adıyla bağlantısıdır. UDRP sürecinde bu bağlantı şikâyetçinin marka hakkıyla ilişkilendirilirken, .tr ülke seviye alan adları için belirlenmiş olan uyuşmazlık çözüm süreçlerinde bu bağlantı şikâyetçinin marka veya ticarete kullanılan diğer tanıtıcı işarete ilişkin hak sahipliğidir. Bu durumun, iki mekanizma çerçevesinde de şikâyetçi tarafından ispatı gerekmektedir.

Türk Hukukunda alan adı uyuşmazlık çözüm sisteminde; yapılacak olan taleplerde, uyuşmazlığa konu alan adının, sahip olunan ya da ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer ya da aynı olması aranmaktadır.²² Bu işaretlerin tümü, tıpkı alan adları gibi ticarete kullanılan ayırt edici veya tanıtıcı işaretlerdir ve kullanılan diğer ticaret sülhelerinden ayırma işlevi görmektedirler.

Bir kişinin UDRP kuralları çerçevesinde talepte bulunabilmesi için ise uyuşmazlığa konu alan adının kendi ticari veya hizmet markasıyla aynı veya iltibasa mahal verecek şekilde benzer olması gerekmektedir.²³ Kurallar uyarınca markaların tescilli veya tescilsiz olması mümkün görülmemiştir.²⁴ Başvuru yapılan hukuk siste-

²² İnternet Alan Adları Yönetmeliği Madde 25/1/a

²³ UDRP Madde 4(a)(i)

²⁴ WIPO Jurisdictional Overview 3.0 Bölüm 1.1.1.

minde başvurunun tek başına marka hakkı doğurmadığı durumlarda yalnızca marka tescil başvurusuyla birlikte UDRP kapsamında korunan bir hak oluşmayacağına da belirtilmesi gerekmektedir.²⁵ Yani, şikâyetçinin başvuruda bulunduğu ancak ilgili ülke tarafından tescil edilmemiş olan bir marka, birinci unsur olan benzerlik kriterinin amaçları doğrultusunda kendiliğinden bir hak olarak nitelendirilemeyecektir.

UDRP kuralları kapsamında, bir şikâyetçi tescilli markası olmaksızın, uyuşmazlığa konu alan adına tekabül eden tescilsiz markanın ticarete sunduğu mal veya hizmetlerinin farklı, benzersiz bir tanımlayıcısı olarak kullanıldığını ve halkın göreceli bir kısmında ikincil bir anlam kazandığını ispat edebilirse, bu hakka dayanarak başvuruda bulunabilecektir.²⁶ Bu durumlarda ise hakem ve hakem heyetleri tarafından somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılması gerekecektir.

Kurallar uyarınca şikâyetçinin ispat edebileceği haklar, ticari marka veya hizmet markasıyla sınırlandırılmıştır. Bu durumda, Türk Hukukundaki uygulamanın aksine, UDRP ticaret veya işletme adları ilk bakışta, kişi adları veya ticari marka koruması kapsamında olmayan diğer fikri mülkiyet hakları için bir çözüm sağlamamaktadır. Ancak kötüye kullanım amacıyla tescil edilen alan adlarında yer alan adların veya unvanların hak sahipleri, yalnızca söz konusu adın veya unvanın bir ticari marka olarak korunabileceğini gösterebildikleri takdirde UDRP çerçevesinde çözüm arayabileceklerdir.²⁷ Belirtmek gerekir ki, her ne kadar tarihsel olarak tescilsiz markalar, tüketicilerin ilgili işletmeye tekabül ettiğini bildiği coğrafi bölgelerde geçerli olsa da²⁸ internetin sınır ötesi doğası gereği coğrafi alan sınırlaması yapılması isabetsiz bulunmuştur. Bu durum internetin sınır ötesi doğası ve alan adları tahsislerinin her yerden yapılabilmesinden kaynaklanmaktadır.²⁹

Bu ilk kriterin sağlanması için Türk Hukuku ve ICANN sistemlerinde benzer olarak, şikâyetçinin hak sahipliğinin yanısıra, ilgili terimlerin uyuşmazlığa konu alan adıyla aynı veya benzer olması aranmaktadır. Uyuşmazlığa konu alan adının; herhangi bir ek metin eklenmeden, karakterler çıkarılmadan veya herhangi bir kelime yanlış yazılmadan, alan adındaki noktadan önceki kısmı ile, şikâyetçinin markasıyla farksız olması durumunda, aynılığın sağlandığı kabul edilir. Örneğin <apple.com.tr> alan adı, “Apple” markasıyla aynı kabul edilir. Bununla birlikte, UDRP sisteminin yerleşik içtihadında, uyuşmazlığa konu alan adının, noktadan sonraki ekiyle

²⁵ *Prom Night Events v YourFormal Pty Ltd / Your Formal Australia Pty Ltd, Samir Kapoor Case No D2011-1707* (WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi).

²⁶ *Roper Industries, Inc v VistaPrint Technologies Ltd Case No D2014-1828* (WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi).

²⁷ UDRP çerçevesinde marka tescili bulunmayan işaretler ile başvuruların ayrıntılı incelemesi için bkz. Bettinger ve Waddell (n 2); Alif Muhammad Gultom, ‘Domain Name under UDRP: Unregistered Trademark Protection Based on Current Decisions’ (2023) 5 Indian Journal of Law and Legal Research.

²⁸ Shontavia Johnson, ‘Trademark Territoriality in Cyberspace An Internet Framework for Common-Law Trademarks’ (2014) 29 Berkeley Technology Law Journal 1253, 1257.

²⁹ WIPO Jurisdictional Overview 3.0 Bölüm 1.1.2.

birlikte şikâyetçinin markasıyla farksız olması durumunda da tesir itibarıyla aynı (“*in effect identical*”) olacağı kabul edilmektedir.³⁰

Uyuşmazlığa konu alan adıyla benzerliğin belirlenmesi için tek bir yaklaşım bulunmamaktadır. Esasen, benzerlik değerlendirmesinde aranan, internet sitesinin kullanımı veya markanın tescilli olduğu ya da ticarete faaliyet gösterilen sektör, mal veya hizmetler dikkate alınmaksızın, uyuşmazlığa konu alan adıyla karıştırılma ihtimalinin değerlendirilmesidir. Bununla birlikte, ilk kriter genel itibarıyla iki sistemde de ön şart (“*standing requirement*”)³¹ olarak kabul edildiği için benzerlik kriterinde gözetilen çıta nispeten düşük tutulmuştur.³² Benzerlik değerlendirilmesinde tüketicinin zihninde bir karışıklılığa sebebiyet verildiğine ilişkin somut bir delil aranmamaktadır. Kriterin sağlanması için temel olarak uyuşmazlığa konu alan adının metin dizesi ile marka veya tanıtıcı işaretin dizesinin görsel, işitsel ve fonetik benzerliği değerlendirilmektedir.³³

B. Şikâyet Edilenin Alan Adıyla Yasal Hak veya Bağlantısının Bulunmaması

İnternet alan adlarına ilişkin uyuşmazlık çözümlerinde Türk Hukuku ve ICANN kuralları arasında birebir aynı olan kriter şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adıyla ilişkili olarak yasal hak veya bağlantısının bulunmamasıdır.³⁴ Yasal hak veya bağlantı kriterinin ispatı da kural olarak diğer kriterler gibi, şikâyetçi tarafından yapılmalıdır. Ancak iki hukuk sisteminde de ispat yükünün belirli şartlar altında şikâyet edilene geçmesi mümkündür. Öyle ki, şikâyetçi tarafından ilk bakışta haklı görünen (*prima facie*) bir iddianın varlığı halinde, yasal hak veya bağlantının varlığının ispatı artık şikâyet edilenin üzerinde olacaktır.³⁵ Bütün bunlarla birlikte, şikâyetçinin uyuşmazlık çözüm başvurusuna cevap vermemesi durumunda yasal hak veya bağlantısının olmadığı da ileri sürülemeyecektir. Nitekim şikâyetçi ilk bakışta haklı görünen bir iddia ileri sürmediği sürece ispat yükünden kurtulamaz.

Şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adı üzerindeki hakkından bahsedilirken genel olarak marka hakkı veya lisans hakkının yeterli olacağı görüşü mevcuttur. İyi niyetli ticari kullanımların da ayrıca yasal hak veya bağlantı varlığına işaret edebile-

³⁰ *Banco Bradesco S/A v Paulo Araujo Case No DCO2010-0049* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi): “*Marka, ihtilafta alan adının içerisinde bütünüyle yer almaktadır. Önceki paneller, bir ülke kodlu alan adı söz konusu olduğunda ayniyet veya karıştırılma ihtimali yaratacak benzerlik tespitinin, uygun durumlarda, alan adının bir bütün olarak, yani (bu davada) “.co” son ekini de içeren alan adının değerlendirilmesine dayanabileceğini kabul etmiştir.*”

³¹ Türk Hukukunda benzer doğrultuda karar için bkz. *qpos.com.tr kararı TOBBUYUM-2024-(262)* (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

³² Her ne kadar bu görüş genel olarak benimsense de uygulamada sınırlı bir kesim karıştırılma riskinin detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu konuda bilgi için bkz. Bettinger ve Waddell (n 2) 1352.

³³ *ibid*; Kaya (n 7) 1467.

³⁴ İnternet Alan Adları Yönetmeliği Madde 25/1/b, UDRP Madde 4(a)(ii)

³⁵ Bettinger ve Waddell (n 2) 1367.

çeği kabul edilmektedir.³⁶ Bunların yanısıra yasal hak veya bağlantının değerlendirilmesine ilişkin Türk Hukukunda açık bir hüküm bulunmazken, UDRP Madde 4(c) ile tahdidi olmayan bazı durumlar sayılmıştır. Bunlar, iyi niyetli olarak mal veya hizmet sunumuna yönelik kullanım veya hazırlık, alan adıyla biliniyor olmak ve alan adının meşru ticari olmayan veya adil kullanımı olarak sayılmıştır. Belirtmek gerekir ki her ne kadar bu kriterler UDRP çerçevesinde sayılıp kullanılsa da Türk Hukukunda da bu kriterlerin dikkate alındığı gözlemlenmektedir.³⁷

Şikâyet edilenin uyuşmazlığa ilişkin bildirim yapılmadan önceki dönemde, alan adı tahsis edilen kişinin alan adı veya alan adına tekabül eden bir ismi iyi niyetli olarak mal veya hizmetlerin sunumuna yönelik mevcut kullanımı veya ispatı mümkün bir kullanım hazırlığının olmasında hakemlerinin dikkate alabileceği belirli durumlar mevcuttur. Bunlar, ilgili ticaret ile ilgili yazışmalar, internet sitesinin geliştirilmesi veya reklamlar aracılığıyla tanıtım, iş planına ilişkin deliller, alan adının iyi niyetli kullanımı ve genel olarak *cybersquatting* niyetinin bulunmadığına dair kanaati oluşturacak diğer göstergeler olarak belirtilmiştir.³⁸

İkinci kriterin aksinin ispatı için ayrıca, alan adı tahsis edilenin herhangi bir ticaret markası veya hizmet markası olmamasına rağmen alan adı ismiyle biliniyor olması da yeterli olacaktır.³⁹ Bu durumda şikâyet edilenden somut ve inandırıcı deliller sunması beklenmektedir. Bu delillere örnek olarak resmî kurumlarca verilen kimlikler, internet siteleri veya bloglar, internette yayınlanan makaleler, üçüncü kişilerle yazışmalar, faturalar, sözleşmeler verilebilir.⁴⁰

UDRP ile örneklendirilen son durum, uyuşmazlığa konu marka veya hizmet markasının ticari bir kazanç amacıyla tüketicileri yanlış şekilde yönlendirme veya markayı veya hizmet markasını kötüleme amaçlarıyla kullanılmaksızın, alan adının meşru ticari olmayan veya adil bir kullanımının olmasıdır. Bu örneklendirmelerin özellikle kapsamlı olmadığı belirtilmesi ışığında şikâyetçinin esasında uyuşmazlığa konu alan adı üzerinde şikâyet edilenin hak veya bağlantısı olmadığını göstermesi için ilgili diğer delil veya argümanları sunmakta serbest olduğu belirtilmelidir.

C. Şikâyet Edilenin Alan Adını Kötü Niyetle Tahsis Ettirmesi veya Kullanması

ICANN ve Türk Hukukundaki alan adlarına ilişkin alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerinde değerlendirilen kötü niyetli alan adı tescilinin (*cybersquatting*) temeli-

³⁶ ibid 1367–1368.

³⁷ *sakaryaemlak.com.tr kararı UCM-2022-00004* (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi); *cappmoda.com.tr kararı TOBBUYUM-2022-(126)* (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

³⁸ WIPO UDRP Jurisdictional Overview Bölüm 2.2.

³⁹ *Sony Kabushiki Kaisha aka Sony Corporation v Sony Holland Case No D2008-1025* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi); *aliasaf.com.tr kararı TOBBUYUM-2023-(200)* (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

⁴⁰ WIPO UDRP Jurisdictional Overview Bölüm 2.3.

ni kötü niyet kriteri oluşturmaktadır.⁴¹ UDRP ve Yönetmelik ile Tebliğ’de yer alan kötü niyet kriteri, alan adı alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına ilişkin en karmaşık ve önemli kriter olarak kabul edilmektedir.⁴² Zira, yalnızca açıkça kötüye kullanım amaçlı tescile konu alan adlarının bu alternatif uyuşmazlık çözüm usulleri çerçevesinde değerlendirmeye alınması amaçlanmıştır. Yukarıda da açıklandığı üzere birçok benzerlik taşıyan ICANN ve Türk Hukuku sistemleri arasındaki en belirgin fark da bu üçüncü kriter olan kötü niyet değerlendirilmesi aşamasında görülmektedir. UDRP uyarınca kötü niyet uyuşmazlığa konu alan adının hem kayıt hem kullanım aşamalarında aranmaktadır.⁴³ Türk Hukukunda ise alan adının kaydında veya kullanımında kötü niyetin tespiti yeterli görülmektedir.⁴⁴

Doktrinde, kötü niyetin ispatı için objektif bir kriterin geliştirilemeyeceği ifade edilmektedir.⁴⁵ Bununla birlikte değerlendirmenin kolaylaştırılması için ICANN ve Türk Hukukunda tahdidi olmayan bir sayım yapılmıştır. Bu kapsamda kâr amaçlı satış niyeti, marka veya ticari tanıtıcı işaret kullanımını önleme, rakibe zarar verme ve kullanıcıların yanıltılması faaliyetleri sayılmıştır. Ancak sayılan durumlar dışında hakemlerin başka durumları takdir yoluyla uyuşmazlığa konu alan adında kötü niyetli kullanım/tahsis değerlendirilebileceği de düzenlenmiştir. Jenerik alan adlarına ilişkin uyuşmazlık çözüm süreçlerinde, şikâyet edilenin hareketsiz kalmasının da belirli şartlar altında kötü niyet olarak değerlendirilebileceği görüşü doğmuş, bu durumlar “*pasif elde tutma*” olarak adlandırılmış ve genel alan adı hukukunda kabul görmüştür.⁴⁶

II. KÖTÜ NİYETİN GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ

Alan adı uyuşmazlık çözümlerinde kötü niyet, genel itibariyle şikâyet edilenin, şikâyetçinin marka veya ticarete kullandığı tanıtıcı işaretinden haksız bir şekilde yararlanma veya bunların sair kötüye kullanımı olarak görülmektedir. UDRP Madde 4(b) ile kötü niyetin tespiti için bazı karineler öngörülmüştür. Bunlar:

- i. Alan adının şikâyet edilen tarafından, ticaret veya hizmet markası sahibi şikâyetçiye veya şikâyetçinin rekabette bulunduğu tarafa, bu alan adının belirlenmiş tahsis masraflarını geçen bir bedel karşılığında satma, kiralama veya başka bir yolla devretmek amacıyla tahsis ettirildiğini gösteren durumlar;

⁴¹ Jacqueline D Lipton, ‘Bad Faith in Cyberspace: Grounding Domain Name Theory in Trademark, Property and Restitution’ (2010) 23 Harvard Journal of Law and Technology <<https://web.p.ebs-cohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=c4bc74ce-b3bd-46f9-8df0-a9a84f229847%-40redis>> accessed 24 April 2024.

⁴² Bettinger ve Waddell (n 2) 1408.

⁴³ UDRP Madde 4(1)(a)(iii)

⁴⁴ İnternet Alan Adları Yönetmeliği Madde 25/1/c

⁴⁵ Kaya (n 7) 1469.

⁴⁶ Bettinger ve Waddell (n 2) 1427; Soysal (n 3) 432; Ayça Zorluoğlu, ‘Alan Adlarında Kötü Niyet Kavramı’ (2012) 2 Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 67, 75.

- ii. Alan adının şikâyet edilen tarafından, ticaret veya hizmet markası sahibi şikâyetçinin bu markayı alan adında kullanmasını engellemek amacıyla tahsis ettirilmiş olması ve bu yönde hareket edilmesi;
- iii. Alan adının şikâyet edilen tarafından, rakiplerin işlerine veya faaliyetlerine zarar vermek amacıyla tahsis ettirilmiş olması;
- iv. Alan adının ticari kazanç elde etmek kastıyla, şikâyetçinin markası ve internet alan adı arasında benzerlik oluşturup bir ürün veya hizmetin kaynağı, sponsorluğu, bağlantısı veya desteği konusunda karışıklık meydana getirerek internet kullanıcılarının alan adı sahibinin internet sitesine veya herhangi bir internet sitesine yönlendirilmesi için kullanılması olarak belirlenmiştir.

UDRP’de yer alan düzenlemede “özellikle ancak sınırlama olmaksızın” (“*in particular but without limitation*”) ifadesinin yer alması, yukarıda belirtilen örneklerin yalnızca açıklayıcı olduğu ve uyuşmazlığı değerlendirecek olan hakemlerin somut olay ışığında kötü niyet değerlendirmesinde yer alabilecek diğer hususları da göz önünde bulundurabileceğini göstermektedir.⁴⁷

Türk Hukukunda, Yönetmeliğin 25. maddesi uyarınca alan adlarının devri veya iptali taleplerinde şikâyetçi tarafından ispat edilmesi gereken son kriter, uyuşmazlığa konu alan adının şikâyet edilen tarafından kötü niyetli tahsis ettirilmesi veya kullanımıdır. Maddede bu durumlara ilişkin bir açıklama olmamakla birlikte, Tebliğ’in 19. maddesinde UDRP’deki gibi, sınırlı olmayan bazı karineler sayılmıştır:

“i) Şikâyet konusu internet alan adının; ticaret veya hizmet markası, ticaret unvanı, işletme adı veya kişi adı ya da diğer tanıtıcı işaretin sahibi olan şikâyetçiye veya şikâyetçinin ticari olarak rekabette bulunduğu tarafa, bu internet alan adının belgelenmiş tahsis masraflarını ve yatırım maliyetini aşan miktardaki bir meblağ karşılığında satma veya devretme amacıyla tahsis ettirilmiş olması,

ii) Şikâyet konusu internet alan adının, ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretin sahibinin, bu marka, unvan, ad ya da işareti internet alan adında kullanmasını engellemek amacıyla tahsis ettirilmiş olması,

iii) Şikâyet konusu internet alan adının, esasen ticari rakiplerin işlerine ya da faaliyetlerine zarar vermek amacıyla tahsis ettirilmiş olması,

iv) Uyuşmazlık konusu internet alan adının, ticari kazanç elde etmek amacıyla, şikâyetçinin sahibi olduğu ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işareti ile benzerlik sağlayarak karışıklık meydana getirmek suretiyle internet kullanıcılarının internet alan adı sahibinin internet sitesine veya herhangi bir internet sitesine yönlendirilmesi amacıyla bu internet alan adının kullanılması.”⁴⁸

⁴⁷ UDRP Madde 4(b)

⁴⁸ Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği Madde 19/1

Tebliğ’de de UDRP usulünde belirlendiği gibi, hakemlere takdir yetkisi tanınmıştır. Bu bağlamda hakemler; yukarıda örneklendirilen durumlar dışında, kötü niyet varlığı kanaatini oluşturan hallerde bu kriterin sağlandığına yönelik karar verebileceklerdir.⁴⁹ Diğer kriterler alan adının tescili dışında, internet sitesinin kullanım çerçevesi ve ilgili koşulları da kapsayabilir. Uygulamada da kötü niyet değerlendirmelerinin görünüm biçimlerinin temel olarak kâr amaçlı satış niyeti, marka veya ticari tanıtıcı işaret kullanımını önleme, rakibe zarar verme, kullanıcıların yanıltılması ve pasif elde tutma olarak sınıflandırılabilirdiği görülmektedir.

UDRP ve Yönetmelik uyarınca yürütülen uyuşmazlık çözüm süreçlerinde kötü niyete ilişkin değerlendirmeye alınacak kıstaslar benzerken, kötü niyetin görünüm zamanında farklılıklar bulunmaktadır. Öyle ki, UDRP uyarınca kötü niyet kümülatif olarak uyuşmazlığa konu alan adının kayıt ve kullanım aşamalarında aranmaktadır.⁵⁰ Türk Hukukunda ise yalnızca alan adının kaydı veya kullanımı aşamalarının birinde kötü niyetin tespiti yeterli bulunmuştur. Lafızdaki, yalnızca bağlaca ilişkin bu farklılık uygulamada önemli ayrışmalara sebep olabilecek niteliktedir.

A. Kar Amaçlı Satış Niyeti

Kötü niyetin değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulabileceği örneklendirilmiş ortak ve en belirgin durum, şikâyet edilenin kâr amaçlı satış niyetidir. UDRP usulünde kar amaçlı satış niyeti, uyuşmazlığa konu alan adının şikâyet edilen tarafından temel olarak şikâyetçiye veya bu kişinin rekabette olduğu üçüncü bir tarafa uyuşmazlığa konu alan adına ilişkin belgelenmiş tahsis masraflarını geçen bir bedel karşılığında satma, kiralama veya başka bir yol aracılığıyla devretmek amacıyla tahsis ettirmesi olarak düzenlenmiştir.⁵¹ İnternet Alan Adları Yönetmeliği’nde ise kâr amaçlı satış niyeti, uyuşmazlığa konu alan adının, bir markanın, ticaret unvanının, işletme adının veya kişi yahut diğer tanıtıcı işaretin sahibi olan şikâyetçiye veya bu kişinin ticari olarak rekabette bulunduğu üçüncü bir tarafa, uyuşmazlığa konu alan adının belgelenmiş tahsis masraflarını ve yatırım maliyetini aşan bir miktar karşılığı satma veya devretme amacıyla tahsis ettirilmiş olması olarak belirlenmiştir.⁵²

Düzenlemeler ışığında, kâr amaçlı satış niyeti değerlendirmesinde bir alan adının, uyuşmazlığa konu alan adına tekabül eden hak sahibi veya rakiplerine satış amacıyla tahsis ettirilmesi yeterli bulunmamaktadır.⁵³ Bir alan adının kötü niyetli olarak kâr amaçlı satış için tahsis ettirilmesinin somut olaya göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Her bir vaka özelinde, özellikle uyuşmazlığa konu alan adının özellikleri

⁴⁹ Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği Madde 19/2

⁵⁰ Zalnieriute (n 14) 49.

⁵¹ UDRP Madde 4(b)(i)

⁵² Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği Madde 19/1/a

⁵³ Bettinger ve Waddell (n 2) 1423; Zorluoğlu (n 47) 77; *Sage Global Services Limited v Narendra Ghimire, Deep Vision Architects Case No DAI2023-0010* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

ve şikâyetçinin marka veya ticarete kullandığı işaretin ayırt edicilik seviyesinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Uyuşmazlığa konu alan adının bilinen bir markanın yazım yanlışlı hali olması; alan adında ayırt edici işaret ile şikâyetçinin kullanımıyla alakalı olan coğrafi bir terimin bir arada kullanılması veya sözlüksel terim kullanılması alan adının özelliklerine ilişkin dikkat edilmesi gereken hususlardır.

Hakemler tarafından kötü niyete ilişkin değerlendirme yapılırken, *süje şartı* yani uyuşmazlığa konu alan adı tahsisinin kâr amaçlı tahsis edildiği kanaatinin oluşması için ayrıca şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adıyla ilgili tasarrufları ve şikâyet edilenin özellikleri de önem arz etmektedir. Öyle ki, alan adına ilişkin yapılan tasarruflar veya şikâyet edilenin somut olayda yahut öncesindeki tutumları, kâr amaçlı satış niyetinin kötü niyet kapsamında değerlendirilip değerlendirilememesi kanaatinin oluşmasında hakemlere yol göstermektedir.

Değerlendirme esnasında kötü niyetin tespitinde uyuşmazlığa konu alan adı ile ilgili tasarruflar, ilgili alan adının şikâyetçinin marka veya ticarete kullandığı ayırt edici işaretine ilişkin kötüleyici içeriğe işaret etmesi veya marka ihlallerine yer vermesi ile şikâyet edilen tarafından uyuşmazlığa konu alan adının en yüksek teklifi verene satılacağına veya üçüncü bir tarafa devredileceğine yönelik tehditler olarak görülebilmektedir. Şikâyet edilenin özellikleri arasında ise şikâyet edilenin şikâyetçinin marka veya ticarete kullandığı ayırt edici işareti bilme ihtimali ve şikâyet edilenin daha önce gerçekleştirmiş olduğu kötü niyetli alan adı tahsisleri sayılabilmektedir.

Uyuşmazlıkların değerlendirme aşamasında öncelikle satış veya devre ilişkin ilk teması hangi tarafın kurduğu ve satış veya devrin hangi tarafça önerildiğinin belirlenmesi gerektiği de ileri sürülmektedir.⁵⁴ Bu savların kaynağında, şikâyetçinin iletişimi başlatarak somut olayda “delil yaratmak” suretiyle kötü niyetin varlığını ispat etmeye çalıştığı durumlar yer almaktadır. Bu durumlar, UDRP kapsamında verilen kararlarda yer bulmuştur. Öyle ki, şikâyetçinin alan adını satın almakla ilgilendiğini belirterek şikâyet edilen ile bir iletişim başlattığı durumlarda, şikâyet edilen transfer karşılığında yüksek bir meblağ talep etse dahi bu yazışmalar tek başına kötü niyet değerlendirmesine esas alınmayıp somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılabilmektedir.⁵⁵

Hakemler tarafından göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus; satışa sunulan alan adlarının, kurallarda sayılan diğer şartlar gerçekleşmeksizin, satış sonrası şikâyetçi veya rakiplerinden birine satımı için doğrudan bir teklif yapılmadığı takdirde kötü niyet tespitinin zorlaşmasıdır. Zira umuma yapılan bir teklif, düzenlemelerin özel gereklilikleri olan şikâyet edilenin özellikleri (*süje*) ve kurallarla belirlenen tutar (*meblağ*) şartlarını karşılamamaktadır.⁵⁶ Bununla birlikte, alan adı

⁵⁴ Bettinger ve Waddell (n 2) 1422.

⁵⁵ *SAP AG v Reffael Caspi Case No D2009-0060* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

⁵⁶ Bettinger ve Waddell (n 2) 1422.

ve tekabül eden marka değerine göre bu kanaat değişebilmektedir. Tahsis ve satışın marka değerinden yararlanmak amacıyla gerçekleştirildiğinin uyuşmazlığın somut vakıalarından anlaşılması halinde, satış süjesinin şikâyetçi veya rakibi olması aranmaksızın kötü niyet kanaati oluşabilmektedir.⁵⁷ Umuma yapılan tekliflerde meblağın açık olarak belirtildiği durumlarda da hakem heyetleri tarafından kar amaçlı satış saikiyle kötü niyet değerlendirilmesi yapılabilmektedir.⁵⁸

B. Marka veya Ticari Tanıtıcı İşaret Kullanımını Önleme Niyeti

Alan adı uyuşmazlıklarında yaygın olarak değerlendirilen bir diğer kötü niyet göstergesi, şikâyet edilenin şikâyetçinin hak sahibi bulunduğu işareti kullanmasını önlemesidir. UDRP kapsamında bu gösterge alan adının şikâyet edilen tarafından, ticaret veya hizmet markası sahibi şikâyetçinin bu markayı alan adı kullanmasını engellemek amacıyla tahsis ettirilmiş olması ve bu yönde hareket edilmesi olarak belirtilmiştir.⁵⁹ Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği'nde bu durum, “*Şikâyet konusu İAA'nın, ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretin sahibinin, bu marka, unvan, ad ya da işareti İAA'da kullanmasını engellemek amacıyla tahsis ettirilmiş olması*” olarak belirlenmiştir. İki kural arasındaki fark yalnızca temel olarak koruma süjesi olarak seçilen menfaatlerden kaynaklanmaktadır. Yani, UDRP marka sahiplerini korurken, Türk Hukukunda hem marka sahipleri hem ticarete kullanılan tanıtıcı işaret sahipleri korunmaktadır.

Alan adı uyuşmazlıklarına ilişkin zikredilen kurallar kapsamında kötü niyetin tespitine ilişkin detaylı koşullara yer verilmiştir. Bu koşulların yanısıra uygulama ile farklı değerlendirme kıstasları da ortaya çıkmıştır. Bunlara göre, şikâyet edilenin kötü niyetli alan adı tahsisi konusunda bir “davranış tarzı” (“*pattern of conduct*”) veya “ihlal tarzı” (“*pattern of abuse*”) olması halinde kullanımı önleme niyeti sebebiyle kötü niyet tespiti yapılabilecektir.⁶⁰ Yani, şikâyet edilenin inceleme konusu uyuşmazlık öncesinde başka üzerinde hakkı bulunmayan markaları da alan adı olarak tahsis ettirmiş olması gerekmektedir.⁶¹ Şikâyet edilen başka alan adı tahsis ettirmemişse veya marka teşkil etmeyen ifadeler içeren alan adları tahsis ettirmişse şikâyetçinin bu maddeler kapsamında ispat yükü daha ağır olacaktır.

Kullanımı önleme suretiyle kötü niyetli tahsis ve/veya kullanımın değerlendirilmesinde, kâr amaçlı satış niyetindeki gibi uyuşmazlığa konu alan adı tekabül eden tanıtıcı işaretin kullanıldığı coğrafi bölge ve bilinirlik seviyesi

⁵⁷ *Starwood Hotels & Resorts Worldwide, Inc, The Sheraton LLC, and Sheraton International, Inc v Mike James Case No D2013-1483* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

⁵⁸ *gioev.com.tr kararı UCM-2024-00074* (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

⁵⁹ UDRP Madde 4(b)(ii)

⁶⁰ UDRP Jurisprudential Overview Bölüm 3.1.2.

⁶¹ *BASF SE v Mark Mark Case No D2016-1848* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

de dikkate alınmaktadır.⁶² Şikâyetçinin, şikâyet edilenin aslında şikâyetçinin tanıtıcı işareti hakkında bilgi sahibi olduğunu ve bu işareti hedef almayı amaçladığını somut olay gerçeklerinden yola çıkarak ispat etmesi gerekecektir.⁶³

C. Rakibe Zarar Verme Niyeti

Alan adları ve tanıtıcı ticari işaretler arasındaki menfaat dengesinde karşılaşılan bir diğer durum, alan adlarının rakibe zarar verme niyetiyle tahsis ettirilmesidir. UDRP kuralları ve Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği uyarınca bu durum, alan adının kötü niyetle tahsisine karine olarak gösterilmiştir. UDRP kuralları uyarınca alan adının şikâyet edilen tarafından, rakiplerin işlerine veya faaliyetlerine zarar vermek amacıyla tahsis ettirilmiş olması aranmaktadır. Türk Hukukunda da uyuşmazlığa konu alan adının, esasen ticari rakiplerin işlerine ya da faaliyetlerine zarar vermek amacıyla tahsis ettirilmiş olması alan adı uyuşmazlık çözüm değerlendirmelerinde kötü niyet göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir.⁶⁴ Diğer görünümlere göre daha az yaygın olmakla birlikte, daha geniş bir yorumlama alanını haiz bir kriterdir ve esasen hakemlerin rekabet ilişkisini geniş bir şekilde yorumlamasından kaynaklanmaktadır.⁶⁵ Şikâyetçi, tarafların aynı sektörde veya aynı ekonomik seviyede faaliyet gösterdiğini veya iki işletmenin doğrudan rekabet içinde olduğunu ispat etmek durumunda değildir. Bunun yerine; şikâyet edilenle benzer alanlarda faaliyet gösterildiği durumlarda uyuşmazlığa konu alan adının kullanılması sonucu olası müşterilerin aldatılmasının veya başka bir suretle kullanıcılarda kafa karışıklığı yaratılabileceğinin gösterilmesi uygulamada yeterli bulunmaktadır.⁶⁶ Buradaki kümülatif şartların birlikte sağlanması önem arz etmektedir.

Doktrinde, kötü niyetin görünümü olarak rakibe zarar verme niyetinin oluşması için üç koşulun oluşması gerektiği ileri sürülmüştür. Bunlar: (i) alan adını tahsis ettiren kişinin şikâyetçinin ticari faaliyetlerini bilmesi; (ii) alan adı tahsisinin temel amacının iş yaşamına zarar vermek olması ve (iii) taraflar arasında rekabete dayalı bir ilişki olması olarak belirtilmiştir.⁶⁷ Kurallar ve doktrin kapsamında her ne kadar rekabette bulunan tarafın alan adını tahsis ettiren tarafın ticaret alanında rakibi olduğu ifade edilse de uygulamada, bunların önceki müşterileri de kapsayacağı yönünde karar verilmiştir.⁶⁸

⁶² Zorluoğlu (n 47) 78; *superlig.com.tr kararı UCM-2024-00084* (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

⁶³ Bettinger ve Waddell (n 2) 1424.

⁶⁴ Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği Madde 19/1/c

⁶⁵ Bettinger ve Waddell (n 2) 1426.

⁶⁶ Bettinger ve Waddell (n 2) 1426.

⁶⁷ Zorluoğlu (n 47) 79.

⁶⁸ *Tuyap Tum Fuarcilik Yapim Anonim Sirketi (Tuyap Fairs and Exhibitions Organization Inc) v Tuyap /Kurumsal.net/Koznet Kurumsal Internet Hizmetleri Case No D2003-0442* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

D. Kullanıcıların Yanıtılması

Alan adları ve marka hakları arasındaki dengenin sağlanması amacıyla geliştirilen alternatif uyuşmazlık çözüm sistemlerinde kötü niyetin varlığının değerlendirilmesinde tahdidi olarak sayılmayan son durum, internet kullanıcılarının yanıtılmasıdır. UDRP kuralları uyarınca, alan adının ticari kazanç elde etmek kastıyla, şikâyetçinin markasıyla internet alan adı arasında benzerlik oluşturup bir ürün veya hizmetin kaynağı, sponsorluğu, bağlantısı veya desteği konusunda karışıklık meydana getirerek internet kullanıcılarının alan adı sahibinin internet sitesine veya herhangi bir internet sitesine yönlendirilmesi için kullanılması kötü niyet göstergesi olarak kabul edilmektedir.⁶⁹ Türk Hukukunda bu görünüm: “*ihtilaf konusu İAA'nın, ticari kazanç elde etmek amacıyla, şikâyetçinin sahibi olduğu ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işareti ile benzerlik sağlayarak karışıklık meydana getirmek suretiyle internet kullanıcılarının İAAS'nin internet sitesine veya herhangi bir internet sitesine yönlendirilmesi amacıyla bu İAA'nın kullanılması*” olarak sayılmıştır.⁷⁰

Kullanıcıların yanıtılması çerçevesinde temelde, tanınan bir markayla aynı veya kafa karıştırıcı derecede benzer bir alan adının, orijinal marka ile bağlantılı olmayan tarafça tahsis ettirilmesinin tek başına kötü niyet karinesi teşkil edebileceğine işaret etmektedir. Bu durumun tam anlamıyla değerlendirilebilmesi için uygulamada birtakım şartlar öngörülmüştür. Buna göre, i) fiili iltibas; ii) başarısız olsa dahi şikâyet edilenin ticari menfaati için karışıklık meydana getirme amacı; iii) şikâyet edilenin uyuşmazlığa konu alan adına ilişkin hak veya bağlantısının bulunmaması; iv) alan adının şikâyet edilene ait başka bir internet sitesine yönlendirilmesi; v) alan adının şikâyetçinin veya bir rakibinin internet sitesine yönlendirilmesi; ve vi) makul olarak herhangi bir iyi niyetin ortaya koyulamaması dikkate alınmaktadır.

Kullanıcıların yanıtılmasının belirlenmesinin sübjektifliği karşısında, bu karine kapsamında yapılan değerlendirmelerin de daha geniş tutulacağı kanaati yerleşmiştir. Bu bağlamda şikâyetçinin internet kullanıcılarının kafa karışıklığı yaşadığına ilişkin somut delil göstermesine gerek görülmemektedir. Kuralların lafzı ışığında internet sitesinin ziyaret edenlerin, şikâyetçinin oluşturduğu içeriğin kaynağına ilişkin kafa karışıklığı ihtimalinin gösterilmesi yeterli bulunmuştur. Bu kapsamda, trafiğin uyuşmazlığa konu alan adına bağlı internet sitesine ulaşmış olması karışıklık ihtimali için yeterli görüldüğünden, bu internet sitesinde yer alacak olan ilgisiz içerik veya yasal uyarılar, herhangi bir kötü niyetin varlığını bertaraf etmek için yetersiz olacaktır.

E. Pasif Elde Tutma

Alan adlarına ilişkin alternatif uyuşmazlık çözümlerinde aranan kriterlerden en önemlisi olan kötü niyet, kullanım ve/veya tahsis esnasında aranmaktadır. Bununla birlikte, bu uyuşmazlıkların yaygınlaşması ve ilgili hukuk alanının gelişmesiyle

⁶⁹ UDRP Madde 4(b)(iv)

⁷⁰ Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması Tebliği Madde 19/1/ç

birlikte, belirli şartlarda *kullanmamanın* da kötü niyet kapsamında değerlendirilebileceği kabul görmüştür. Öyle ki, bir alan adının tahsis ettiren tarafından pasif olarak elde tutulmasının da ilgili kurallar çerçevesinde kullanım teşkil edebileceği ifade edilmektedir.⁷¹ Bu çerçevede, 2000 tarihli bir UDRP kararından kaynağını alan *pasif elde tutma doktrini*⁷² doğmuştur. Uygulamayla görülen bu durum, doktrinde kötü niyetteki kümülatif gerekliliğin yumuşatılması ihtiyacı olarak yorumlanmıştır.⁷³

Pasif elde tutma doktrini ilk defa, alan adı uyuşmazlıklarında bir dönüm noktası olarak kabul edilen 2000 tarihli *Telstra* kararı ile kabul görmüştür.⁷⁴ Kararla birlikte kullanmamanın kötü niyet kriteri kapsamında kabul görebilmesi için göz önünde bulundurulması gereken şartlar da belirlenmiştir. Buna göre: (i) uyuşmazlığa konu alan adının; şikâyetçinin marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işareti ile ayırt ediciliği ve bilinirlik derecesi; (ii) şikâyet edilenin uyuşmazlık çözüm mekanizmasına cevap vermemesi veya iyi niyetli kullanıma ilişkin mevcut veya muhtemel bir delil sağlamaması; (iii) şikâyet edilenin kimliğini gizlemesi veya sahte iletişim bilgileri kullanması; (iv) herhangi bir iyi niyetin makul olarak ortaya koyulamaması kriterleri göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme esnasında dikkate alınacak kıstasların kümülatif olarak gerçekleşmesi aranmamaktadır.

Telstra kararı sonrası pasif elde tutma doktrini kapsamında yukarıda sayılanlar dışında çeşitli özel durumların da kötü niyet kapsamında değerlendirilebileceği yönünde kararlar yayınlanmıştır. Bunlar esasında *Telstra* kararıyla birlikte kararlaştırılan durumlar ve kurallar ile belirlenen kötü niyet görünüm biçimleri ile de benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda aşağıda belirtilen haller de pasif elde tutma doktrini çerçevesinde kötü niyet varlığına yönelik kanaatin oluşmasında dikkate alınabilmektedir:

- i. Şikâyet edilenin alan adını tahsis ettirerek alan adını kullanmaması ve dolayısıyla şikâyetçinin çevrimiçi varlığı olmadığı izlenimi verme ihtimali.⁷⁵
- ii. Şikâyetçinin yeni bir girişim açıklamasından kısa bir süre sonra şikâyet edilen tarafından alan adının tahsis ettirilmesi ve bu alan adının ticari bağlamda kullanılacağına ilişkin göstergeleri bulunması.⁷⁶

⁷¹ Bettinger ve Waddell (n 2) 1416.

⁷² Pasif elde tutma, “*pasif depolama*” (“*passive warehousing*”) olarak da anılmaktadır. Bu doğrultuda bkz. Bernadette Dino, ‘Passive Warehousing under ICANN’s Uniform Dispute Resolution Policy: A Utilitarian Perspective’ (2002) 10 Journal of Communications Law and Technology Policy 301, 307.

⁷³ Zalnieriute (n 14) 50.

⁷⁴ *Telstra Corporation Limited v Nuclear Marshmallows Case No D2000-0003* (WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi).

⁷⁵ *Alstom v Future ISP Case No D2010-1376* (WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi).

⁷⁶ *Alstom v Jai Shan Case No D2017-1213* (WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi).

iii. Şikâyet edilenin alan adını kimlik hırsızlığı yoluyla iyiniyetli üçüncü kişi aracılığıyla tahsis ettirmiş olması.⁷⁷

iv. Şikâyet edilenin daha önce tanınmış markaları içeren alan adlarını tahsis ettirmiş olması.⁷⁸

Kötü niyet kriterinde hem tahsis hem de kullanım esnasında kötü niyet aranması gerekliliğinin genişletilerek tahsis veya kullanımda kötü niyet aranması gerektiği UDRP gelişme sürecinde de savunulmuştur. Bu savunmaların arkasında ise siber korsanların genel olarak alan adlarını toplu olarak tahsis ettirdikleri ancak kullanmadıkları ve kullanım olmaksızın alternatif uyuşmazlık çözüm usullerine başvurunun mümkün olmadığı yatmaktaydı.⁷⁹ Bu sorunun, pasif elde tutma doktrininin kabulü ile bertaraf edildiği düşünülebilir.

UDRP uygulamasının izlenmesi sonucu Türk Hukukunda bu durum, kötü niyet kriterinin değerlendirilmesine ilişkin düzenlemede değişiklik yapılarak bertaraf edilmiştir.⁸⁰ Böylelikle bu ikili gerekliliğin kaldırılması yolu seçilmiş ve alan adı düzenlemesinde “ve” ifadesi “veya” ile değiştirilmiştir. Kurallar çerçevesindeki farkla tahsis ve kullanım sırası kötü niyet aranması bertaraf edilse de Türk Hukukunda halen pasif elde tutma doktrini kötü niyet tespitinde göz önünde bulundurulmaktadır.⁸¹ Kümülatif gerekliliğin kaldırılması ile marka sahipleri ve *ilk gelen ilk alır* prensibi ile hareket eden internet kullanıcılarının hakları arasında uluslararası arenada görülen dengenin marka sahipleri lehine evrildiği savunulabilecektir.

Marka hakları, sahibine bir ifadeyi mutlak bir şekilde yalnızca kendi kontrolü altında tutma yetkisi veren haklar değildir. Belirli istisnalar dışında bu haklar, ilgili piyasalarda markaya tekabül eden ifadenin ticari olarak kullanılmasına yöneliktir.⁸² Örneğin, *Costa* markası, *Costa Limited* şirketine bir kafe için ticari olarak kullanımını konusunda münhasır hak tanımaktadır. Ancak bu hak, üçüncü kişilerin sabun üretim veya satımının engellenmesi yetkisini vermez. Hal böyleyken, doğası gereği daha geniş bir alanda etkili olan ve daha fazla kullanım alanı bulunan alan adlarının marka sahiplerine özgülenmesi kanaatimizce markanın hukuki ve ticari işlevleriyle bağdaşmamaktadır. Nitekim, *ilk gelen ilk alır* prensibinin küresel internet alan adları hukukunda benimsenmesinden sonra, alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmaları çerçevesinde kötü niyet kriterinin marka hakkı sahiplerine imtiyaz tanıyacak derecede genişletilmesi, prensibin işlevselliğini önemli derecede sınırlamaktadır.

⁷⁷ *Confédération Nationale du Crédit Mutuel v Bryna Cytrynbaum Case No D2010-0165* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

⁷⁸ *Humana Inc v Yao Renfa Case No D2009-1463* (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi).

⁷⁹ Dino (n 72) 307.

⁸⁰ Kaya (n 7) 1482.

⁸¹ *fıgopara.com.tr UCM-2022-00033* (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi); *furkanpen.com.tr kararı TOBBUYUM-2024-(238)* (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi).

⁸² Suluk, Karasu ve Nal (n 2) 238 vd.; Jessica Litman, ‘The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System’ (2000) 4 *The Journal of Small and Emerging Business Law* 149, 153.

SONUÇ

Türkiye’de görülen alan adı uyuşmazlıkları açısından en önemli iki alternatif uyuşmazlık çözüm sistemi UDRP ve İnternet Alan Adları Yönetmeliği çerçevesinde kurulan sistemlerdir. Bu çerçevelerde, ticarete kullanılan tanıtıcı işaret üzerinde hak sahibi olan şikâyetçi, uyuşmazlığa konu alan adının, *ilk gelen ilk alır prensibi* gereğince tahsis ettiren şikâyet edilenden kendisine devredilmesini veya alan adının iptalini talep edebilmektedir. İki sistemde de bu talep için şikâyetçinin başvuru şartları kapsamında birtakım ispat yükümlülükleri vardır. Bu çerçevede şikâyetçi, alan adına tekabül eden ifadeyle aynı veya benzer tanıtıcı işaret üzerinde hak sahipliği, şikâyet edilenin bu ifadeye ilişkin hak veya meşru menfaatinin bulunmadığına ilişkin iddiaları ile alan adının kötü niyetle kullanıldığı/tahsis ettirildiğine ilişkin bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür. İlk iki kriter iki usul için de çoğunlukla benzerlik içerirken, son kriterde iki usulü birbirinden temel olarak ayıran bir detay söz konusudur.

Türk Hukuku ve UDPR kapsamındaki kötü niyet görünüm biçimleri benzerlik göstermektedir. Bunlar, (i) alan adının şikâyet edilen tarafından belgelenmiş masrafları aşan bir bedel karşılığında kâr amacıyla şikâyetçiye veya üçüncü bir tarafa satılma amacı, (ii) alan adının şikâyet edilen tarafından, şikâyetçinin kullanılmasını engellemek amacıyla tahsis ettirilmesi, (iii) alan adının şikâyet edilen tarafından rakiplerine zarar vermek amacıyla tahsis ettirilmiş olması, (iv) alan adının şikâyetçinin markasıyla internet alan adı arasında benzerlik oluşturup kazanç elde etmek amacıyla tahsis ettirilmiş olmasıdır. İki sistem çerçevesinde de kötü niyet görünüm biçimler tahdidi olarak sayılmamış olup hakem ve hakem heyetlerine değerlendirme esnasında takdir yetkisi tanınmıştır. Bu bağlamda öncelikle UDRP çerçevesinde gelişen sonrasında da Türk Hukukunda benimsenen pasif elde tutma doktrini doğmuştur. Alan adlarının kullanılmaması halinde de kötü niyetin varlığında uyuşmazlık çözümünün amacının yerine gelebilmesi için yeni bir doktrine ihtiyaç duyulmuştur. Pasif elde tutma doktrini ile UDRP kurallarının lafzında yer alan “tahsis ettirme ve kullanım” ifadesindeki kullanım şartının yarattığı boşluk doldurulmuştur. Bu doktrin çerçevesinde, alan adı ve şikâyet edilenin tutumları değerlendirilerek alan adının kullanılmamasının da belirli şartlarda kötü niyet olarak değerlendirilebileceği ileri sürülmektedir.

UDRP ve İnternet Alan Adları Yönetmeliği’ni birbirinden ayıran kriter, kötü niyetin varlığına ilişkindir. UDRP gereğince alan adının hem tahsisi anında hem de kullanımı esnasında kötü niyetin varlığı aranır. Bu kümülatif gereklilik, marka sahiplerini *cybersquatting* olarak adlandırılan haksız fiilden korurken, alan adı sahiplerinin haklarını korumayı amaçlamaktadır. Buna karşılık Türk Hukukunda alan adının tahsisinde veya kullanımı esnasında kötü niyetin varlığı, şikâyetçinin başvuru yapabilmesi için yeterli görülmüştür. Böylece şikâyetçinin marka hakları ile şikâyet edilenin *ilk gelen ilk alır* prensibine dayalı menfaatleri arasındaki denge, marka haklarına ağırlık verilmiştir.

UDRP sisteminde kötü niyetin hem tescil ve hem de kullanım esnasında aranması marka sahiplerinin ticari faaliyetlerini istismar edebilecek fırsatçı alan adı tahsislerinin engellenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Öyle ki UDRP bu yolla marka ve ticarete kullanılan ayırt edici işaret üzerinde hak sahiplerinin, bu haklarının bir uzantısı olan itibarını da koruma altına almaktadır. Ancak UDRP kurallarının yorumlanması sonucunda pasif elde tutma doktrini ve Türk Hukukunda benimsenen yaklaşımla marka hakkı sahiplerinin talep ve internete müdahale alanlarının genişletildiği söylenebilir. Bu durumda internet alan adları için geçerli olan ilk gelen ilk alır prensibinin işlevselliğinin önemli ölçüde azalacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim Türk Hukukunda da küresel sisteme uyum yolunda benimsenen *ilk gelen ilk alır* prensibinin kabulü ile internet alan adlarında tahsisin belgesiz sağlanması benimsenmişken, internet alan adlarına ilişkin alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmaları çerçevesinde marka hakkı sahiplerine imtiyaz tanıyan kötü niyet kriterinin genişletilmesi çelişki arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Bal N, 'İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi' (2013) 17 Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 315

Benedek W, Liddicoat J ve van Eijk N, 'Comments Relating to Freedom of Expression and Freedom of Association with Regard to New Generic Top Level Domains' (Council of Europe 2012) <https://www.ivir.nl/publicaties/download/DG_I_2012_4_FINAL.pdf> accessed 21 April 2024

Bettinger T ve Waddell A (eds), *Domain Name Law and Practice: An International Handbook* (2. Baskı, Oxford University Press 2015)

Bilge ME, *Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi* (Yetkin Yayınları 2014)

Cogburn DL, Ochieng TA ve Wong HM, 'Towards an Understanding of Global "Private Ordering" in ICANN: Text Mining 23 Years of Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy (UDRP) Decisions' [2023] *Journal of Cyber Policy* 1

Dino B, 'Passive Warehousing under ICANN's Uniform Dispute Resolution Policy: A Utilitarian Perspective' (2002) 10 *Journal of Communications Law and Technology Policy* 301

Ekici Ş, 'Öğretideki Temel Görüşler ve Türk Pozitif Hukuku Kapsamında İnternet Alan Adlarının (Domain Names) ve Alan Adları Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği' (2023) XIII Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 409

Gultom AM, 'Domain Name under UDRP: Unregistered Trademark Protection Based on Current Decisions' (2023) 5 *Indian Journal of Law and Legal Research*

ICANN, 'Management of Internet Names and Addresses' <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/white-paper-2012-02-25-en>> accessed 25 April 2024

—, 'Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy' (21 February 2024) <<https://www.icann.org/resources/pages/policy-2024-02-21-en#4f>> accessed 18 April 2024

Johnson S, 'Trademark Territoriality in Cyberspace An Internet Framework for Common-Law Trademarks' (2014) 29 Berkeley Technology Law Journal 1253

Karaman Z, *İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Birinci baskı, Seçkin 2017)

Kaya MB, *İnternet Hukuku* (2. Baskı, On İki Levha Yayınları 2021)

—, 'İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırması' (2021) 27 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 1462

Kulular İbrahim MA, 'Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması: Türkiye, ABD ve Avustralya Örnekleri' (2019) 1 Bilişim Hukuku Dergisi 85

Lipton JD, 'Bad Faith in Cyberspace: Grounding Domain Name Theory in Trademark, Property and Restitution' (2010) 23 Harvard Journal of Law and Technology <<https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=c4bc74ce-b3bd-46f9-8df0-a9a84f229847%40redis>> accessed 24 April 2024

Lipton JD ve Wong M, 'Trademarks and Freedom of Expression in ICANN's New gTLD Process' (2012) 38 Monash University Law Review 188

Litman J, 'The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System' (2000) 4 The Journal of Small and Emerging Business Law 149

Loutocký P, 'Are We Getting Good Decisions by Top - Level Domain Name Dispute Resolution Providers?' (2015) 9 Masaryk University Journal of Law and Technology 111

Moran M, 'Domain Name Statistics: How Many Domains Are There?' (*colorlib*, 14 March 2024)

Oğuz S, *İnternet Alan Adı (Domain Name) Haklarının Korunması* (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2014)

—, 'İnternet Alan Adı Hakkının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi' (2021) 9 Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 13

Özdemir H, 'Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması' (2008) 57 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 561

'Record Number of Domain Name Cases Filed with WIPO in 2023' (*WIPO*) <<https://www.wipo.int/amc/en/domains/caseload.html#:~:text=Trademark%20owners%20from%20around%20the,France%2C%20and%20the%20United%20Kingdom.>> accessed 23 April 2024

Soysal T, *İnternet Alan Adları Hukuku (Domain Name Law)* (Birinci baskı, Adalet Yayınevi 2014)

Suluk C, Karasu R ve Nal T, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (7. Baskı, Seçkin 2023)

Sunderland SD, 'Domain Name Speculation: Are We Playing Whac-A-Mole?' (2010) 25 Berkeley Technology Law Journal 465

Weitzenboeck EM, 'Hybrid Net: The Regulatory Framework of ICANN and the DNS' (2014) 22 International Journal of Law and Information Technology 49

Zalnieriute M, 'Beyond the Governance Gap in International Domain Name Law: Bringing the UDRP in Line With Internationally Recognized Human Rights' (2020) 56 Stanford Journal of International Law 79

Zorluoğlu A, 'Alan Adlarında Kötü Niyet Kavramı' (2012) 2 Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 67 *aliasaf.com.tr kararı TOBBUYUM-2023-(200)* (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

Hakem Kararları

Alstom v Future ISP Case No D2010-1376 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Alstom v Jai Shan Case No D2017-1213 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Banco Bradesco S/A v Paulo Araujo Case No DCO2010-0049 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

BASF SE v Mark Mark Case No D2016-1848 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)
cappmoda.com.tr kararı TOBBUYUM-2022-(126) (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

Confédération Nationale du Crédit Mutuel v Bryna Cytrynbaum Case No D2010-0165 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

figopara.com.tr UCM-2022-00033 (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

furkanpen.com.tr kararı TOBBUYUM-2024-(238) (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

gioev.com.tr kararı UCM-2024-00074 (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

Humana Inc v Yao Renfa Case No D2009-1463 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Prom Night Events v YourFormal Pty Ltd / Your Formal Australia Pty Ltd, Samir Kapoor Case No D2011-1707 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

qpos.com.tr kararı TOBBUYUM-2024-(262) (TOBBUYUM Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

Roper Industries, Inc v VistaPrint Technologies Ltd Case No D2014-1828 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Sage Global Services Limited v Narendra Ghimire, Deep Vision Architects Case No DAI2023-0010 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

sakaryaemlak.com.tr kararı UCM-2022-00004 (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

SAP AG v Reffael Caspi Case No D2009-0060 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Sony Kabushiki Kaisha aka Sony Corporation v Sony Holland Case No D2008-1025 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Starwood Hotels & Resorts Worldwide, Inc, The Sheraton LLC, and Sheraton International, Inc v Mike James Case No D2013-1483 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

superlig.com.tr kararı UCM-2024-00084 (BTİDER Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)

Telstra Corporation Limited v Nuclear Marshmallows Case No D2000-0003 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)

Tuyap Tum Fuarcilik Yapim Anonim Sirketi (Tuyap Fairs and Exhibitions Organization Inc) v Tuyap /Kurumsal.net/Koznet Kurumsal Internet Hizmetleri Case No D2003-0442 (WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi)